

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2020-05-15
Stockholm

Mål nr
P 2844-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-02-18 i mål nr P 4802-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Spångens Gästgivaregård AB, 556331-8178

Ombud: Advokaten I G

Motpart

Söderåsens miljöförbund

SAKEN

Ansökan om utdömande av vite rörande fastigheten X i Klippans kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår Söderåsens miljöförbunds ansökan om utdömande av vite.

Dok.Id 1530478

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Spångens Gästgivaregård AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå Söderåsens miljöförbunds ansökan om utdömande av vite.

Söderåsens miljöförbund (miljöförbundet) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan:

Bolaget har, i enlighet med miljöförbundets föreläggande, redovisat de begärda uppgifterna om det högsta antal personer som får vistas i respektive rum. Uppgifterna skickades per e-post till en miljöinspektör på miljöförbundet den 27 juli 2017. Det har gjorts en noggrann genomgång av bolagets datorkommunicering och inget tyder på att e-postmeddelandet inte har skickats. E-postmeddelandet återfinns i mappen för skickade meddelanden, och har inte kommit i retur såsom olevererad.

Det framgår av det aktuella e-postmeddelandet från den 27 juli 2017 att det får vistas en person i ett enkelrum, två personer i ett dubbelrum och tre personer i ett trebäddsrum. Antalet personer i varje rum kan inte överskridas med hänsyn till antalet sängplatser, vilket är en given uppgift och ska beaktas vid en jämförelse med vad som har framkommit vid luftmätningen enligt det senast översända luftflödesprotokollet. Sammanfattningsvis har ändamålet med vitet förfallit eftersom de begärda uppgifterna om antalet personer i respektive rum har redovisats i rätt tid.

Miljöförbundet har anfört i huvudsak följande till stöd för sin inställning:

Miljöförbundet konstaterar, efter mycket efterforskning, att e-postmeddelandet från den 27 juli 2017 inte har inkommit till förbundet. Miljöförbundet har tydliga rutiner kring diarieföringen av alla in- och utgående handlingar samt händelser. Detta

framträder klart i ärendet där varje e-postmeddelande och telefonsamtal noggrant har diarieförts av alla de handläggare som genom åren har handlagt ärendet. Bolaget har inte heller upplyst miljöförbundet om att e-postmeddelandet har skickats, trots påminnelser. Mot denna bakgrund har miljöförbundet fattat ett beslut om att ansöka om utdömande av vite eftersom föreläggandet inte har efterföljts i rätt tid. Förutsättningar för att ansöka om utdömande av vite har därför förelegat.

Det är bolaget som bär risken för att e-postmeddelandet inte har kommit fram eftersom e-postmeddelanden är att jämföra med vanliga brev, där leverantören inte lämnar några garantier för faktisk leverans. Sändaren kan därför inte anta att ett e-postmeddelande är mottaget utan måste få detta verifierat genom en bekräftelse eller motsvarande från mottagaren.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet som Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är om det finns förutsättningar för att döma ut vite.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att bolagets verksamhet på fastigheten X i Klippans kommun har ändrat karaktär sedan miljöförbundets beslut om vitesföreläggande den 25 april 2017. Under sommaren 2017 inkom bolaget med uppgifter till miljöförbundet om att det numera bedrivs hotell- och restaurangverksamhet på fastigheten, och inte längre asylboende. Att bolaget på eget initiativ har ändrat inriktning på verksamheten innebär inte att ändamålet med föreläggandet har förfallit.

Genom vitesföreläggandet den 25 april 2017 ålades bolaget dels att kontrollera att Folkhälsomyndighetens allmänna råd (2014:18) om ventilation uppfylldes i samtliga bostadsrum genom mätning, dels att skriftligen inkomma med uppgifter om högsta antalet personer i respektive bostadsrum tillsammans med ett mätprotokoll. I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen att bolaget har blivit delgivet vitesföreläggandet och att det därmed har fått laga kraft.

Vid en ansökan om utdömande av vite bör ett lagakraftvunnet föreläggande underkännas endast om det inte har tillkommit i laga ordning eller om det innehåller något väsentligt eller uppenbart fel. I detta fall lämnade miljöförbundet initialt in en ansökan om utdömande av vite till fel instans (se Förvaltningsrättens i Malmö dom den 31 maj 2018 i mål nr 10060-17). Domen undanröjdes dock av Kammarrätten i Göteborg genom beslut den 11 september 2018 i mål nr 3034-18. Detta processuella fel i form av prövning i fel instans utgör dock inte något hinder mot att pröva nämndens nya ansökan om utdömande av vite gällande samma sak, eftersom den tidigare ansökan inte prövades i sak pga. formaliafel (jfr MÖD 2014:18 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 september 2019 i mål nr M 12288-18).

Som en ytterligare förutsättning för att det förelagda vitet ska kunna dömas ut gäller att föreläggandet ska vara lagligen grundat. I det kravet ligger bl.a. att den som föreläggandet riktas mot ska ha faktisk och rättslig möjlighet att vidta de förelagda åtgärderna. Av praxis framgår att det ställs höga krav på precision och tydlighet i ett vitesföreläggande. Föreläggandets adressat ska ha fått tydlig information om vilka krav som ställs på denne så att det finns möjlighet att efterkomma föreläggandet. Sådan information ska i första hand förmedlas genom själva föreläggandet; föreläggandet ska tydligt ange vad den förelagde ska göra för att undgå vitespåföljden. Visst utrymme finns för att tolka ett vitesföreläggande mot bakgrund av vad som tidigare förekommit vid, i första hand dokumenterade, kontakter mellan den vitesföreläggande myndigheten och den förelagde (se RÅ 1990 ref. 39 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 december 2013 i mål nr P 4206-13 respektive den 4 juni 2019 i mål nr P 5651-18).

Vad gäller miljöförbundets skriftliga föreläggande från den 25 april 2017 bedömer Mark- och miljööverdomstolen att detta är klart och tydligt formulerat. Bolaget hade dock endast uppfyllt föreläggandet delvis vid det första ansökningstillfället genom att skicka in ett luftflödesprotokoll och inte uppgifter om antal personer i respektive rum. Vidare är det bolaget som bär risken för att e-postmeddelandet från den 27 juli 2017 med de begärda uppgifterna inte kom fram till miljöförbundet i rätt tid (se prop. 2016/17:180 s. 140 f.). I prövningen ska dock även ingå de dokumenterade kontakter som skedde mellan miljöförbundet och bolaget fram till den tidpunkt då den

andra ansökan om utdömande av vite skedde till rätt instans, dvs. till mark- och miljödomstolen.

Av miljöförbundets diarieblad framgår bl.a. att miljöförbundet var i kontakt med bolaget innan det nya beslutet om att ansöka om utdömande av vite. Så sent som den 25 september 2018 skedde ett platsbesök på fastigheten X och i samband med det gavs information till bolaget om vad det förväntades göra för att efterkomma föreläggandet. Bolaget meddelade vid samma tillfälle att det hade kontaktat en annan ventilationsfirma och att återkoppling skulle ske. Samma dag, den 25 september 2018, skickade miljöförbundet även ett e-postmeddelande till bolaget innehållande uppgifter om vad som överenskommits vid platsbesöket. Trots dessa kontakter, som indikerar att bolaget kan vidta rättelse, beslutade miljöförbundet mycket nära inpå, den 2 oktober 2018, att ansöka om utdömande av vite hos mark- och miljödomstolen. I en sådan situation finns enligt Mark- och miljööverdomstolen ett visst utrymme för att tolka ett vitesföreläggande mot bakgrund av vad som tidigare förekommit vid, i första hand dokumenterade, kontakter mellan den vitesföreläggande myndigheten och den förelagde.

Med hänsyn till miljöförbundets agerande och den information som gavs till bolaget mycket nära inpå det andra ansökningstillfället, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte längre har varit klart för bolaget hur det borde ha handlat för att efterkomma föreläggandet och för att undgå vitet. Under sådana förhållanden, och med hänsyn till vitesföreläggandens straffrättsliga karaktär, föreligger inte förutsättningar för att döma ut vite. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och miljöförbundets ansökan om vite avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2020-06-05

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Marianne Wikman Ahlberg, referent, Johan Svensson och Christina Ericson.

Föredragande har varit Fannie Finnved.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-02-18
meddelad i
Växjö

Mål nr P 4802-18

PARTER

Sökande

Söderåsens Miljöförbund

Motpart

Spångens Gästgiveri AB, 556331-8178

Ombud: Advokat I G

ÖVERKLAGAT BESLUT

Utdömmande av vite

SAKEN

Ansökan om utdömmande av vite för underlåtenhet att åtgärda punkt 1 i beslut om föreläggande på fastigheten Y, Klippans kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar Spångens Gästgivaregård AB att till staten betala 30 000 kronor totalt i vite.

BAKGRUND

Söderåsens miljöförbund (miljöförbundet) beslutade den 25 april 2017, dnr 2016.83 (föreläggandet), att förelägga Spångens Gästgivaregård AB (bolaget) vid vite att i egenskap av fastighetsägare till X, Klippans kommun, utföra följande.

1. Genom mätning kontrollera att Folkhälsomyndighetens allmänna råd (2014:18) om ventilation uppfylls i samtliga bostadsrum utifrån det högsta antal personer som vistas i respektive rum. Uppgifter om det högsta antal personer som fördelas i respektive bostadsrum ska skriftligen inkomma tillsammans med mätprotokoll till miljöförbundet snarast dock senast inom två månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

Föreläggandet förenades med vite på 15 000 kronor per länga. Vite ska dömas ut om punkt 1 enligt föreläggandet inte uppfylls för respektive länga.

Miljöförbundet ansökte den 2 oktober 2018 hos mark- och miljödomstolen om utdömande av vite.

Övrig information

Miljöförbundet hade den 12 september 2017 ansökt hos förvaltningsrätten i Malmö om utdömande av vite. Förvaltningsrätten biföll ansökan, som därefter överklagades. Kammarrätten i Göteborg undanröjde sedan förvaltningsrättens dom och avvisade miljöförbundets ansökan om utdömande av vite eftersom den ska prövas av mark- och miljödomstolen som första instans.

YRKANDEN M.M.

Miljöförbundet yrkar att bolaget ska förpliktas att betala vite om totalt 60 000 kronor. Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande.

Miljöförbundet beslutade den 25 april 2017 att förelägga bolaget. Den 3 maj 2017 skickades föreläggandet från miljöförbundet till bolaget med ett delgivningskvitto. En påminnelse om delgivningskvittot skickades den 31 maj 2017 till bolaget. Den 7 juni 2017 inkom kompletteringar från bolagets VD M O i form av ett luftflödesprotokoll för samtliga fyra längor och miljöförbundet ansåg därmed verksamhetsutövaren som delgiven vid det datumet. Uppgifter om högsta antal personer som fördelas i respektive bostadsrum har inte inkommit och det har därför inte gått att bedöma om Folkhälsomyndighetens allmänna råd (2014:18) om ventilation har uppfyllts i samtliga rum. Då uppgifterna som miljöförbundet i föreläggandet krävt ska inkomma inte har inkommit till myndigheten har de ansökt om utdömande av vite.

Bolaget bestrider yrkandet. Till stöd för sitt bestridande anför bolaget i huvudsak följande.

Vitet har förfallit. Bolaget har anlitat ett företag inom ventilationsbranschen, Ragnarssons el & VP-service AB, för att få utfört arbetet och åtgärd har skett i enlighet med miljöförbundets föreläggande. Arbetet som är utfört omfattar rum 201-212 och 101-106.

Till stöd för sin talan har bolaget bifogat intyg från Ragnarssons el & VP-service AB på slutfört arbete den 10 december 2018.

Nämnden anför i gensvar att de vidhåller sitt beslut om utdömande av vite.

Bolaget anför vidare i huvudsak följande. Som komplettering till tidigare utfört ventilationsarbete har luftflödesprotokoll utförts av LJ Sot AB. Bolaget har bifogat protokoll till styrkande av att visa att uppmätta värden överstiger gränsvärde.

DOMSKÄL

I ett mål om utdömande av vite har mark- och miljödomstolen att pröva om det föreläggande som ansökan grundar sig på är lagligen grundat, om föreläggandet har

delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft och om föreläggandet har överträtts. Om föreläggandet inte har följts ska domstolen pröva om det funnits giltigt skäl för detta, dvs. om adressaten saknat rättslig eller faktisk möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vitet ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse och vitets storlek samt om det finns särskilda skäl att jämka det. Ett vite är av straffrättslig karaktär. Bevisbördan för att det finns förutsättningar att döma ut ett vite ligger hos den myndighet som ansöker om utdömande, i detta fall miljöförbundet.

Av utredningen i målet framgår att bolaget inkom med ett luftflödesprotokoll den 7 juni 2017 efter att miljöförbundet skickat vitesföreläggandet samt påmint om detta. Vidare har bolaget varken hos förvaltningsrätten i Malmö eller hos mark- och miljödomstolen invänt att det inte delgivits vitesföreläggandet. Mot denna bakgrund anser domstolen att bolaget var delgivet vitesföreläggandet den 7 juni 2017 och vitesföreläggandet vann därmed laga kraft den 29 juni 2017.

Ett föreläggande ska tydligt ange vad den förelagde ska göra för att undgå vitespåföljden (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 13 april i mål nr 1118-18 och den 19 december 2013). Av föreläggandet framgår att bolaget ska genom mätning kontrollera att Folkhälsomyndighetens allmänna råd (2014:18) om ventilation uppfylls i samtliga bostadsrum utifrån det högsta antal personer som visas i respektive rum. Vidare anges det att mätprotokoll och uppgifter om högsta antal personer som fördelas i respektive bostadsrum ska inges till miljöförbundet. Av utredningen i målet framgår att miljöförbundet och bolaget har haft ett flertal kontakter gällande ventilationen. Bolaget har också efter att föreläggandet skickades till dem inkommit med ett luftflödesprotokoll. Härav anser domstolen att vitesföreläggandet har tillräckligt tydligt och precist angett vad bolaget ska göra för att undgå vitespåföljden.

Domstolen konstaterar mot bakgrund av utredningen i målet att bolaget åtminstone inte har inkommit med uppgifter om det högsta antal personer som vistas i varje rum vid tidpunkten för miljöförbundets ansökan som gjordes den 2 oktober 2018,

dvs. mer än två månader efter att vitesföreläggandet vunnit laga kraft. Däremot har bolaget inkommit med ett luftflödesprotokoll inom tidsfristen. Bolaget har efter tidsfristens utgång inkommit med ytterligare uppgifter men den omständigheten kan inte anses medföra att ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse.

Domstolen finner att då bolaget inkommit med luftflödesprotokoll och därmed får anses ha uppfyllt delar av föreläggandet medför detta enligt domstolen att det kan anses föreligga särskilda skäl för att jämka det förelagda vitet till hälften av det aktuella vitesbeloppet, dvs. 30 000 kronor.

Sammanfattning

Miljöförbundet har yrkat ett vitesbelopp om 60 000 kronor vilket betyder ett belopp om 15 000 kronor för vardera av fyra längror och bolaget har ej inkommit med någon invändning rörande denna omständighet. Domstolen bedömer att grund för utdömmande av det förelagda vitet föreligger. Domstolen finner dock att särskilda skäl för att jämka vitet till hälften av det förelagda vitet föreligger, mot bakgrund av att delar av vitet har uppfyllts av bolaget. I anledning därav ska bolaget förpliktas till staten betala vite om totalt 30 000 kronor.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-02)

Överklagande senast den 11 mars 2019.

Bengt Johansson

Mårten Dunér

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Jonas Alm.